

na odgovor. Vojaštvo je začelo vsako nedeljo izposojevati vojaške konje mariborskemu Sokolu. Zivali podijo ježe nevešči v Sokole preoblečeni mariborski študentje, komiji in drugi razgrajči po trdnih cestah. Razgreti konji morajo po ure in ure čakati pred gostilnami, v katerih popivajo na jezdni izletih Sokoli. Kaj Sokolom mar, če se konjem kvarijo noge, ali se navlečejo prehlada, saj so vojaški, saj jih plačujejo davkoplačevalci, ne pa liberalna študentarija.

Dolžnost vojaške oblasti je, da dá tozadevno odgovor davkoplačevalcem. Kolikor besedi, toliko klerikalne infamije, neumnosti in naivnosti. Časi so enkrat za vselej minuli, ko so klerikalci mogli pozivati koga na odgovor. Vse klerikalno prizadevanje, ves napor rimskih in nemškutarskih škofov ni mogel ovreči ministrske odredbe glede podpiranja sokolskih stremljen, pa se tudi vojaški krogi ne bodo najmanj ustrašili klerikalnih pozivov na odgovor. Vojaštvo predvsem prav dobro ve, kaj je sokolska organizacija za našo državo, ve pa tudi, da vlada v vrstah jezdne odseka vzgleden red in disciplina. O tem je vojaštvo dobro poučeno. Oglejmo si klerikalne laži, kakor bi jih sicer radi njih očividnosti ne bilo treba zavračati!

Prvič ni res, da bi se udeleževali izletov ježe nevešči jahači, ker se morejo udeleževati teh le povsem izurjeni jahači, in ima jezdni odsek že leto dni redne jahalne vaje. Tudi se konjev ne podi po trdnih cestah, ker je vodstvo v večjih rokah in pod vojaškim nadzorstvom. Najnesramnejša pa je trditev, da morajo razgreti konji čakati ure in ure pred gostilnami. Kot odgovor na nesramno laž navajamo samo izlet v Ptuj, ko se na 26 km dolgi poti ni ustavilo niti tja niti nazaj in najmanj pred kakšno gostilno, ravnotako na zadnjem izletu v Sv. Jakob. Konstatujem še to, da traja vežbanje Sokolov-jahačev že leto dni in niso v tem času trpeli ne jahači ne konji najmanjše škode. O vzorni disciplini so se visoki vojaški dostojanstveniki ponovno najpohvalnejše izražali. „Stražine“ lažnjivce pri tem ne vodi pač najmanjša skrb za erar, marveč vse kaj drugega. Peče jih, da sokolski govorniki na teh izletih zavračajo klerikalno hujskanje proti srbskemu narodu, ki je največ žrtvoval za osvobodjenje naših krajev in bo tudi znal varovati jedinstvenost naše države.

Peče jih dalje, da jezdni izleti pre-

MILAN SKRBIŃSEK:

Dramatična šola.

Ze v predvojnih časih smo pogrešali zelo dramatičnih šol, v katerih bi se vzgojili dobri domači igralci, še večja je pa postala potreba po takšnih šolah zdaj, ko smo si zgradili lastno državo in dvigamo poleg drugih kulturnih torišč povsod tudi nova gledališča. Sicer se je v Ljubljani pričetkom sezone vsako leto ustanavljala na novo takozvana dramatična šola, v katero se je vpisalo vsakokrat zelo veliko število gojencev, toda resnega namena, vzgojiti dobre poklicne igralce, ta šola nikdar ni imela, njen glavni cilj je bil privabiti na oder zadostno število entuzijastov, ki bi se mogli porabiti kot štatiserija. A tudi tej se ni posvečala posebna pažnja, tako, da je bil štatiser pri nas res vedno le „štatiser“. Ta beseda je zadobila namreč po krivdi nerazumevanja za važnost štatiserove igre čisto prenešen zvok, ki vzbujajo pomilovalen nasmeh. In vendar je štatiser z umetniškega stališča ravno tako važen faktor na odru, kakor igralec glavne vloge, kajti tudi on mora postaviti celoga človeka na oder in mora biti njegova oblikovalna umetnost zelo velika, če hoče to doseči, kajti on nima na razpolago dejanja, v katerem bi se kazal njegov značaj iz besed, ki nam bi razkrivale tajnosti njegove duše.

krizavajo klerikalne račune. V Jarenlini je Orel skoraj na razsulu, jareninske Orlice so se radi pozdrava jezdne odseka sprle med seboj, v Sv. Jakobu se je ustanovil Sokolski odsek, močan po številu. Ko so prihajali predzadnje nedeljo Sokoli v Sv. Jakob, so zbežali dr. Capudru od njegovega predavanja vsi Orli in šli gledati sprejem Sokolov in jih ni mogel več zvabiti nazaj, ostali so pri konjih in občudovali lepe živali. To boli klerikalne organizatorje, ne pa skrb za vojaške konje. Koliko je klerikalcem mar za državno imovino, so pokazali pri gospodarski komisiji v Ljubljani, ko so zapravili težke milijone državnega imetja. Zato nam je umljiva klerikalna jeza, laži in sramotenje. Glede klerikalne omembe, da se nahajajo med jezdecami študentje in komiji, je samobsebi umljivo, saj so v Sokolstvu združeni vsi stanovi in je vsak dobrodošel, kdor se ravna po sokolskih načelih. Sokolstvo gre svojo pot, ali je to prav rimskim brezdomovincem, nam je malo mar. Ravno njihovo sramotenje dokazuje, da je Sokolstvo na pravi poti.

V drugo skrinjico

vrzi vsak volilec krogličico

dne 26. aprila 1921!

Notranja in zunanja politika.

* Borba za luko Baroš. Italijani so se zadnji čas vrgli z vso vehemenco v boj za luko Baroš, katero bi radi ohranili Reki. V ta namen je odpotoval iz Rima na Reko polkovnik Corlotti, da preštudira na licu mesta sredstva, s katerimi bi se dalo dobiti Baroš za Reko. Ker je luka Baroš za nas, posebno za Slovenijo in Hrvatsko velikanskega gospodarskega pomena, upamo, da bo naša vlada znala vztrajati v odločilnem momentu ter očuvati ono, kar nam je po rapalski pogodbi itak že zagotovljeno.

* Konferenca nasledstvenih držav. Posebni odbor konference nasledstvenih držav je v torek obravnaval vprašanje državljanstva bivših podanikov avstro-ogrske monarhije.

* Program nove madžarske vlade. V večerajšnji seji madžarske narodne skupščine je novi ministrski predsed-

Zakaj govorim toliko o štatiserju? Ker hočem opozoriti na to, da ne gre takoj vsakogar, ki se izkaže kot nevpornost za igralca solista, odsloviti, češ, ti nimaš pravega formata za igralca. Ne, lahko je mogoče, da postane dotičnik zelo dober štatiser. Sploh pa se ne sme o vporabnosti gojenca soditi takoj prve mesece ali celo tedne. Včasih niti v enem letu ne smeš izreči definitivne sodbe. Koliko je včasih ovir, ki branijo gojencem, da pridejo s svojo nadarjenostjo na dan, da se z bog nje udejstvujejo kot igralci. Ze samo čisto človeški moment je lahko zavora vsemu, kar bi moralo na dan, če naj umetniško ustvarjaš. Mislim namreč oni sram, razgaliti svojo notranjost pred svetom, četudi v umetniški formi. Ta sram korenini zelo globoko, tako globoko, da ovira celo že prebujenega igralca, pri vajah stvarjati čisto tako temeljito in obsežno, kakor gleda z duševnim očesom sam svojo stvaritev. Pa ne samo pri vajah, kjer je ta sram še razumljiv, ne, celo doma v svoji sobi, kjer si sam med svojimi štirimi stenami, se mnogokrat boris z njim. In koliko je zdaj v gojencu še drugih, na eni strani čisto človeških, na drugi pa umetniških zgoštenosti, ki se morajo prej razkleniti, razcvetiti, da v solncu nadarjenosti dozore do zdravega sočnega sadu!

Pri svoji metodi, po kateri sem vodil do zdaj gojence v svojih dramatičnih so-

nik grof Stefan Bethlen razvil program svojega kabineta. Vlada stoji pred štirimi važnimi nalogami. Prva je: onemogočiti destrukcijo vsake vrste. Ruska organizacija in ruski denar še delujeta. V drugi vrsti je treba skrbeti za saniranje družabnih razmer z ustanovitvijo krepkega srednjega stanu. Tretja naloga je smotreno pobijanje nacionalnih napak in borba proti demagogiji. Četrta naloga je pa razširjenje zunanje-političnega obzorja madžarskega ljudstva. Državljanjska svoboda se bo vinila, tiskovna in zbrovalna svoboda bodeta vzpostavljeni v primernem trenutku via facti. Vlada želi zopet navezati stike z delavstvom. Dalje je ministrski predsednik obljubil reformo volilnega zakona, kakor tudi demokratično reformo magnatske hiše in reformo uprave. V zunanji politiki mora Madžarska respektirati trianonško mirovno pogodbo. Precej previdno se je izjavil, da Madžarska ne more pozabiti na ljudstvo madžarske krvi, ki je došlo pod tuje gospodstvo in s katerim jo vežejo ozke kulturne vezi. Zaenkrat pa pokazujejo pot k ureditvi naših odnošajev s sosednimi državami naravne gospodarske in komercijelne potrebe. Kar se tiče vladarskega vprašanja, je ministrski predsednik Bethlen naglasil, da stoji vlada na stališču zakona I iz leta 1920. Ta zakon določa, da je prenehalo izvrševanje kraljeve oblasti. Izrečno ugotavlja, da je odpravljena nedeljivost in skupnost Ogrske in avstrijskih provinc, kakor jo določa zakon iz leta 1867. Vprašanje vladarstva bo zrelo šele takrat, ko se bodo zunanje-politični odnošaji toliko uredili, da bo vlada lahko sklepala brez pritiska s strani tujih držav. Dokler pa vprašanje ne dozori, bo vlada če treba s silo zatrla vsako propagando, ki bi šla za namenom, da prejudicira rešitev. Na to se je ministrski predsednik dotaknil še nekaterih notranje-političnih vprašanj. H koncu je izvajal: Obe polit. stranki, krščanski nacionalci in agrarci morate ostati v ozki zvezi in tako omogočiti polno deložnost parlamenta. — Prihodnja seja se vrši danes z dnevnim redom: Debatata o vladnem programu in o zakonskem načrtu o oddaji premoženja.

* Novi predlogi Nemčije antanti. „Tems“ poroča iz Kölna: Berlinske vesti javljajo, da bo nemška vlada v najkrajšem času predložila nove reparacijske predloge. Nemčija bo predlagala različne rešitve vprašanja reparacij, da bodo zavezniki lahko izbirali. Nekateri predlogi se bodo tikali dajatev, drugi pa denarne odškodnine. Dajatev se bodo

lah v Ljubljani, Trstu in Celju in iz katerih je našlo pot na oder že vse polno poklicnih igralcev, mi je torej predvsem vedno to jasno, da ne smem soditi pre zgodaj. Ne samo to, da se gojenec, ki napravi prve mesece vtis čisto nenadarnega človeka, naenkrat pokaže kot izreden talent, tudi obratno se zgodi. Prvi vtis je lahko naravnost sijajen, a s časom spoznaš, da je to le temperament ali čustvo. Temperament in čustvo ste namreč zelo lepi reči v zakladnici igralca, ali to sta le posebna znaka za njegovo čisto človeško naravo, ono nerazložljivo, kar nazivamo umetniško nadarjenost, mu more radi tega ostati za vse čase zaklenjeno.

Nadaljni kažipot moje metode v vzgoji bodočega igralca mi pravi, da je igralška umetnost, v kolikor je vidna in slišna na zunaj, rezultanta iz dveh komponent, katerih ena je retoričnega in druga mišičnega značaja. In zato ne smem postaviti gojenca takoj na oder, češ igraj, jaz te bom pa vodil; ne, najprej ga moram učiti govoriti in nato kretati se. To je rečeno čisto priprosto in enostavno. Ali „govoriti“, to se ne pravi samo, pravilno in gladko izgovarjati, ne, govoriti na odru se pravi, umetniško resnično povedati, kar ti predpisuje vloga. Tu se namreč srečujeta zopet dve komponenti, pravilna izgovorjava besed do nosameznih vokalov

vršile tako-le: Gotov del bi lahko izvršil konzorcij nemških podjetij, ki bi te dobave doposlal prebivalstvu razrušenega ozemlja po nemških industrijskih podjetjih. Te dobave bi se plačevale z boni, katere bi Nemčija izročila dotičnim prebivalcem. Glede denarne odškodnine bo predlagala Nemčija zaveznikom desetkratno letno rento po tri milijarde zlatih mark. Izpremenljivi letni obrok bo odgovarjal eni petini vse vrednosti nemškega izvoza v države antante. Da bi del tega obroka takoj plačala, bo Nemčija najela deset milijard zlatih mark mednarodnega posojila, za katere bi plačala do 5% obresti. To posojilo bi se krilo iz dohodkov železnice. Končno bo Nemčija razpravljala o sredstvih, da se določi končno veljavna vsota njenih dolgov. — Nemški krogi so prepričani, da zavezniki ne bodo sprejeli teh predlogov, vendar pa jih bo nemška vlada vsekakor predložila spricho vsega sveta, da bi vsaj del javnega mnenja smatral te predloge za zadostne in vplival na zaveznike, da ne zasedejo ruhrsko ozemlje. „Tems“ dostavlja tej brzojavki: Jasno je, da zavezniške velesile ne bodo zadovoljne s temi protipredlogi. Nemčija napačno tolmači mirovno pogodbo. Sedaj pa ni več čas za nesmiselne debate.

* Sestanek Brianda in Lloyda Georgeja. Iz Hythe se poroča, da se bodeta Briand in Lloyd George najbrže sestala 23. t. m. v Lympni.

* Delitev Gornje Slezijske. Med zavezniki še ni dosežen sporazum glede delitve Gornje Slezijske. Anglija in Italija želita, da pripade industrijsko področje Nemčiji, dočim se Francija zavzema za to, da se v smislu poljsko-francoskega sporazuma prideli to področje Poljski.

* Poljska in Rusija. Kakor javljajo iz zanesljivih virov preko Rige, je bil istovčasno z rusko-poljsko mirovno pogodbo sklenjen tajen sporazum med Poljsko in sovjet. Rusijo, v katerem se je Rusija zavezala, da plača tekom enega leta 5 milijonov zlatih rubljev, Ostanek 30 milijonov zlatih rubljev bo zaračunan v surovinah in blagu. Poljska se obveže, da bo skušala poravnati terjatve ruske države v inozemstvu in dobi zato 20% provizije. V mirovni pogodbi je označeno, da plača Rusija v celem 35 milijonov rubljev, niso pa navedeni plačilni pogoji.

* Vatikan in nemški protipredlogi. „Corriere d'Italia“ poroča: Vatikan

in konzonantov in pa duša in barva besede, duša govori o čustvu, barva o sliki, ki jo čustvo preveva; toda obe sta tesno spojeni in ravnotako tesno spojeni morata biti obe omenjeni komponenti.

Kako je toraj treba voditi gojenca? Najprej naj se uči izgovarjati pravilno vsak glasnik zase, nato skupine glasnikov, zloge, besede, stavke. Ko prideš do besede, je nov že besedni akcent in ko prideš do stavka, za oder silno važni logični stavkov akcenti. Če si tudi nenadarnjen in slučaj nanese, da igraš, če govoriš z logičnim akcentom, si mogoč, če pa ne — si absolutno nemogoč. Logični akcent stavka se pa krije seveda z njegovim čustvenim akcentom, in tako je jasno, da je s stavkom storjen že prvi korak v umetniško sfero, kajti rekli smo, da čustvo ne sme biti samo.

Nadaljno pot samo skiciram, kajti čim delj si z gojencem na poti do cilja, tem širša je pot in prehodi jo moraš z njim ne samo v daljo, temveč tudi v širino. Umetniškega oblikovanja je treba že pri recitaciji — pri branju pesniških umetnin. Treba je, da gojenec ustvari predvsem glavni značaj pesnitve po njenem razpoloženju in po vsebini, seveda se drug od drugega ne da ločiti. In v tem okviru je treba zdaj zarisati pesniško umetnino v gotovi

dementira na formelen način vesti, da bi interveniral kot posredovalec glede predložitve novih nemških predlogov v reparacijskem vprašanju.

*** Poslabšanje situacije v Angliji.** Izjava, ki so jo podali 19. t. m. zastopniki rudarjev ter odgovor zveze posestnikov premogokopov ne vsebuje ničesar, kar bi dalo upati na obnovo pogajanj. Izza odgovora, ki so ga dali posestniki premogokopov, se rudarji ne marajo pogajati o vprašanju mezd, dokler ne bosta izpolnjeni dve glavni zahtevi, kateri so stavili v izjavi.

*** Pruska vladna kriza.** Sestava prehodnega ministrstva, ki bi pritegnila centrum, demokrate in uradnike, ni uspela. Demokratska frakcija je v današnji seji sklenila, da ne sodeluje v takem kabinetu.

*** Bavarska pozročila glasovanje na Tirolskem?** Iz Münchena javljajo: Nek dunajski list poroča, da je francoska vlada poslala bavarski vladi noto, v kateri jo naproša odgovorno za ljudsko glasovanje na Tirolskem in v kateri ostro protestira proti kršitvi mirovne pogodbe od strani Bavarske. Wolffov urad je pooblaščen izjaviti, da bavarski vladi ni nič znano o tej noti.

Zanimivosti.

Originalna aretacija. »Denar ali življenje«, to je odgovor katerega se poslužujejo navadno cestni roparji. Napadenec obstane, prebledi, onemi ter seže vdano po denar ter ga izroči roparju, srečen, da ga bo potem pustil pri življenju. Trgovca Ivan Petrescu iz Dererasija v Romuniji pa ni bil pri volji izročiti roparju, ki ga je pred nekaj dnevi napadel, ne denar ne življenje. Cez dan se je mudil po opravkih v Ciokusi, kjer je pri nekem trgovskem tovarišu inkasiral večjo množino denarja, bil potem še v gostilni ter se že v noči vračal peš domov v Degerasi. Par kilometrov pred vasjo Lourieu pa je stopil iz gošče nenadoma predenj neznan možki, mu nastavljal na prsa samokres ter zahteval od njega denar ali življenje. Trgovca pa se ni dal tako oglasno vgnati. Debelo je pogledal napadalca ter se grohotno zasmejaval. Potem pa je rekel, še vedno grohotajoč se, roparju: »Tudi ti čakaš Petrescuja?« Ropar se je ob teh besedah tako začudil, da je takoj povsod samokres izgledal, kakor da bi bil tudi sam ropar, zato mu je odvrnil: »Seveda nisem. Tvoj tovariš sem, tudi jaz sem prišel sem, da ga počakam; videl sem ga v Ciokusi, mora imeti precej denarja s seboj.« Sedaj se je zahrohotal tudi ropar. Potem sta se mirno pogovorila o nadaljnjem načrtu, kako bosta skupno napadla trgovca ter razdelila plen. Petrescu je nasvetoval roparju, naj gre ž njim dalje, kajti onkraj vasi Loumieu bosta lažje izvršila napad, ker je teren bolj samotni. Med potjo je ropar pripovedoval Petrescuju, koliko

estetični liniji. Se le zdaj, ko so stavljeni te stroge umetniške meje čustvu in temperamentu, sme gojenec potom njiu dati pesnitvi življenje — umetniško življenje!

Korak naprej proti odru, a še vedno našanje pesniških umetnin na pamet. Korak naprej v toliko, ker smeš zdaj že v mimiki celega telesa dati pesnitvi življenja, četudi le do gotove meje, ker še ne istovetiš figure v pesnitvi s seboj, ker še ne igraš. Pri recitaciji sme igrati samo obrazna mimika, k večjemu da pri najjačjih akcentih roka da istim povdarka.

Vsporedno s to retorično komponento gre torej, kakor že rečeno, mimična. Mimične zmožnosti, ki morajo biti seveda v kali z bog igralske nadarjenosti že prirojene, je treba le vzbuditi, dati jim priliko, da se udeležujejo — potem tega razvijajo. Zato gre vsporedno s skiciranim poukom v recitaciji in deklamaciji — pantomimi. Pantomima je v splošnem nemo igranje, ki nikakor ni primerjati z igranjem kinoigralca, ki ga samo ne razumemo, kaj govori, dasi govori. Pantomima je torej nemo igranje, ki dopušta k večjemu izbruh čustev, ki ne

jih je že opral in ubil, tako, da je trgovca spoznal v njem zelo nevarnega človeka, o katerem je že slišal. Ko sta prišla v Loumieu pa je Petrescu stopil v neko gostilno, češ, da si kupi tobaka, v resnici pa je naročil gostilničarju, naj pošlje za njima orožnike. Gostilničar je res obvestil orožnike, ki so jima sledili ter nevarnega roparja aretirali.

Dnevna kronika.

— O klerikalni kandidatni listi za občinske volitve v Mariboru, katero »Straža« sramežljivo zamolčuje, moramo vendarle izpregovoriti že radi tega, ker se klerikalni reptil tako intenzivno peča z našimi kandidati. Ne bomo na tem mestu govorili o vseh imenih, saj so med njimi gotovo možje, ki ne odgovarjajo na nečuvane napade klerikalnega časopisja in ki brez dvoma pošteno mislijo. — Citamo pa imena, katerih se moramo iz stališča poštenega boja za slovenstvo v Mariboru dotakniti. O Vrstovšku molčimo, naj velja njegova — recimo — politična preorijentacija za zastarano. Tu pa so še Pušenjak, Capuder, Brosche, Duhek, Krepek itd. Pušenjak, na žalost narodni poslanec, je svojčas vložil tožbo, ker mu je preprost kmetijski fant javno očital neznačajnost. To tožbo je pa brezpogojno še pred razpravo umaknil, čim je tožben nastopil dokaz resnice. Ta sodnijska stigmatizacija naj za sedaj zadošča. Capuder je še vedno označen kot »denuncijant iz Kranja«, kot človek, ki je — profesor — dijake svojega zavoda ovajal avstrijskim oblastnikom radi srbofilstva. Brosche in Duhek sta znana za grizena nemčurja, Krepek pa, ki je na listi označen kot »trgovca«, je vse kaj drugega, samo to ne. In v znamenju takih imen naj bi se volilo odbornike za slovenski Maribor.

— Kompromise so ponujali klerikalci v mnogih občinah toli osovraženim samostojnejšem, toda niso bili povsod tako nespametni, da bi jim bili nasledil, ampak so raje sestavili samostojne kandidatne liste za občinske volitve. Klerikalci so si seveda pomagali iz zadrege s tem, da so pobrali podpise pri raznih nemčurjih in nemškutarjih. Predobro čutijo, da se jim najejo prav opasno tla pod nogami, in da bo prej ali slej konec klerikalnega terorja, prav tako, kakor je za vedno zatonilo solnce Habsburške slave, na katerem so se naši klerikalci gredli v presladkem uživanju raznih protekcij in privilegijev. Sic transit gloria mundi! — O zmagozavesti, s kakršno so naši klerikalci nastopali o volitvah v prejšnji dobi, ni niti sledu!

— Prejšnje „firme“ se sramujejo nekatere kmetijske občine, ki so bile poprej izrazito klerikalne, sedaj niso marale sestaviti kandidatne liste za občinske volitve pod firmo Kmečke zveze, oziroma SLS, ampak pod novo »občinska gospodarska stranka«. Naš kmet polagoma spoznava, da spada v cerkev in področje duhovniškega delokroga vera, ne pa politika. Uvideva pa tudi, da je

iščejo izraza v besedi, temveč v smehu, joku ali neartikuliranih tonih. Tudi pri pantomimi ni mogoče izvežbati mimičnega aparata čisto mehnično, to je že v bistvu igralske umetnosti tako utemeljeno, da sta temperament in čustvo oni ogenj, v katerem se igralsko železo beli in da je duh ono kladivo, ki ga kuje.

Ko so retorične in mimične umetniške zmožnosti gojenca do gotove meje razvite, je čas stopiti na oder in pričeti z igranjem — s predstavljanjem. Zdaj opišes gojencem sam s prva kratke in enostavnejše, poznejše vedno daljše in kompliciranejsše scene, da preizkusijo njih vstvarjajočo moč.

Do te točke je dospel s prvo javno produkcijo poduk v moji dramatični šoli. Druga javna produkcija, ki se bo vsilila koncem maja, bo zahtevala od gojencev že takšne zrelosti, da bodo mogli vstvariti v krajših dramah resnega in vselega značaja — cele ljudi.

Tretja produkcija bo zahtevala od njih še več poglobitve in intenzivnejšega vstvarjanja, živeti bo treba ob celovečernih predstavah človeka, ki ga bo vstvaril gojenec ob temeljitem študiju celotne drame in poglobili v značaj in psiho pesniške figure.

vsu duhovniška politika »farbarija«, koje najvišji smoter je nasuti kmetškemu ljudstvu v oči peska ter ga držati v neumnosti, da bi ne moglo presoditi, kako si hoče svoje udobnosti in koristi zasigurati za sedaj in dolgo bodočnost samo en stan — to je duhovniški. Polagoma sicer, a tem bolj sigurno prihaja razpad klerikalnih trdnjav.

— Od Udruženja gledaliških igralcev, podobora Maribor, smo prejeli: »Slavno uredništvo! Opozorili so nas na članek v »Straži« z dne 15. aprila t. l., ki ga je podpisal neki Franjo Žebot. Vsa strankarsko-politična zadeva, ki se obravnava v tistem članku, nas nič ne zanima, toda imenovani gospod je napisal dva stavka, radi katerih moramo spregovoriti. Pravi: »Na enak način so navallili na ubogega delavca tudi gledališki igralci«, ter pozneje: »... in mi je povedal vse, kako so ga pestili Poseh in igralci.« (Podčrtani smo mi). V imenu celotnega umetniškega ansambla pribijemo, da pri dogodku, ki je opisan v omenjenem članku »Straže« nismo niti najmanj soudeleženi in protestiramo najodločneje proti temu, da se vlačijo igralske osebe našega gledališča v polemike, ki jih porablja volilni boj, ali da se istoveti mogoče z ljudmi, ki imajo pri gledališču le slučajno opravka. Za podobor: Milan Skrbinšek, tč. predsednik, m. p.«

— Meso. Ljubljanski listi poročajo, da je vsled prepovedi izvoza mesa znatno padla cena temu neohodno potrebnemu hranivu. Pri nas v Mariboru tega ne opažamo, pač pa nasprotno. — Osebito naši gostilničarji v zadnjem času kar teden za tednom višajo cene mesnatim jedilom, tako »da dobe za porcije, izdelane iz enega samega kg. mesa 100—140 K. Čudno, da je pri nas vse dovoljeno ter da se za take »bagatele« nihče ne zmeni.

— Kar je res, je res. »Straža« ima strokovno razdeljeno uredništvo in dopisništvo. Pod odgovornim uredništvom Vladimirja Pušenjaka piše o političnem kameleonstvu, pod faktučnim uredništvom drugega gospoda o defraudanstvu, a s prijaznim sodelovanjem gospoda Capudra o denuncijanstvu. Morda v sorodnih materijah pomagajo tudi Vrstovšek in drugi. To je prava strokovna delitev dela!

— Čudna »Jugoslavija«. Pod zvonečim imenom »Jugoslavija« se je združilo več nemških zavarovalnih družb, ki se deklarirajo pred javnostjo kot narodno podjetje. Koliko ima ta družba opraviti z narodnostjo, pričuje to, da izdaja strankam v mariborski okolici slovensko tiskane, a nemško izpolnjene police. S to nenavadno prakso hoče družba pokazati, da je pač prisiljena vporabljati slovenske tiskovine, da pa je sicer nemško podjetje in bo taka tudi ostala. Priporočali bi, naj si nadene ime: »Austro-Hungaria«; se ji bo lepše podajalo!

— Naš podlistek »V deželi umirajočih« smo morali za danes prekiniti ter pride nadaljevanje zopet v jutrajšnji številki.

— Poročila sta se dne 16. t. m. v Celju g. Stanko Ravter, železniški uradnik ter gospa Marta Voh. Obilo sreče!

— Ponesrečen fašistovski napad na tiskarno »Edinost«. V ponedeljek zvečer so poizkusili fašisti napasti tiskarno »Edinost«. Zdržali so jih stražniki ter se je le mali gruči fašistov posrečilo prodreti pred poslopje ter razbiti par šip. Stalna straža, ki se nahaja v tiskarni je hitro telefonirala po ojačenje, ki je takoj prišlo ter preganlo napadalce.

— Zdravniški sestanek. Vabi se vse slovenske zdravnike iz Maribora in okolice na sestanek, ki se vrši jutri t. j. 22. t. m. ob 8. uri zvečer pri »Zamorcu«. Razpravljalo se bo o velevažnem stanovskem vprašanju štajerskih zdravnikov. Sestaneka se udeležijo tudi delegatje iz cele Štajerske.

— Za civilne inženjerje. Odslej dalje je opravljeno izdajati pooblastila za izvrševanje civilne inženjerske (geometerske) prakse na vsem ozemlju naše kraljevine edinole ministrstvo za zgradbe na predlog pristojnih gradbenih direktij. Oni, ki imajo tako dovoljenje od deželnih vlad ali drugih upravnih oblasti, morajo na novo prositi pri omenjenem ministrstvu za podelitev novega dovoljenja.

— Izgubila se je v Gosposki ulici zlata zapestnica. Pošten najditelj naj jo blagovolj odda v uravi našega lista.

— Občinstvo, gostilničarji, kavarnarji etc. se opozarjajo na določila § 25 zadnji odstavek obč. volilnega reda za Slovenijo, ki prepoveduje točenje alkoholnih pijač na dan volitev in dan poprej, to je dne 25. in 26. aprila 1921. Prestopki tega določila se bodo od policijske oblasti strogo kaznovali.

— Ljudski knjižnici je napravila »Mariborska tiskarna« zastoj razne tiskovine v vrednosti nad 250 K ter obljubila isti tudi nadalje enako naklonjenost. — Tvrška »Balkan« pa je zastoj prepeljala velik zaboj knjig v knjigovaznico. — Podpornikom se iskreno zahvalujemo in ju priporočamo občinstvu, kot tudi vse ostale, ki kažejo dejansko, da cenijo naše važno kulturno delo v Mariboru. — Ljudska knjižnica.

— Slovensko obrtno društvo v Mariboru ima svoj redni občni zbor v nedeljo dne 24. t. m. ob 9 uri predpoldne v restavraciji Narodnega doma s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika ter pregledovalcev računov in 4. Slučajnosti. Pri slučajnostih pride v pretres neko zelo važno vprašanje in vsled tega se prosijo, gospe člani, da se čim v večjem številu udeležijo občnega zbora.

— Falzifikati tisočdinarskih bankovcev. Mariborska podružnica Narodne banke je prejela po pošti iz Slov. Bistrice falzifikat 1000 dinarnega bankovca. To je, kolikor je znano, drugi falzifikat te vrste, ki se je pojavil v prometu. Falzifikat ima fa-le značilna znamenja: Papir je v primeri s pravnim bankovcem evidentno prostejši, kar se lahko spozna, če se ga vzame med prste. Tisk kaže medlejši odsev in so posamezni detaili, zlasti na plašču figur, manj izraziti, mestoma zabrisani. Za širje občinstvo je zlasti važno, da je vodotisk jako slab; figura se komaj pozna, dočim, je na pristnem bankovcu popolnoma izrazita. Na zadnji strani je na desnici v koralu ženske glave prva jagoda zabrisana, tako da sega barva na vrat, dočim se na pristnem bankovcu prva jagoda pozna popolnoma jasno.

— Trgovinska pogajanja z Italijo. Na posvetovanju, ki ga je sklical Privredni svet v Beogradu v svrhu, da gospodarski krogi zavzamejo svoje stališče napram trgovinskim pogajanjem z Italijo, so zastopniki Dalmacije opozarjali na posebno važnost, ki jo ima trgovinska pogodba za našo vinorejo. Jugoslavija ima okrog 240.000 oralov vinogradov. Ako bi se naši vinorejski produkti izročili na milost in nemilost italijanski konkurenci, bi to prineslo katastrofalne posledice za cele pokrajine. Upati je, da bodo pristojni krogi vedeli zaščititi interese našega vinogradništva.

— Slovenec, karabinijer vstrelil slovenskega mladeniča. V nedeljo zvečer je v neki rojanski gostilni v prepiru, ki je nastal radi tega, ker je neki karabinijer, Slovenec po rodu, prepovedal večji družbi slovenskih mladeničev slovensko peti, karabinijer renegat vstrelil mladeniča Alojza Legišo. Karabinijer je bil aretiran.

— 4000 hiš pogorelo. »Chicago Tribune« javlja iz Hakodate, da je tam pogorelo 4000 hiš kot žrtev velikega požara.

— Drugi simplonski predor. Po poročilu iz Geneve je izvrtanih 19.500 metrov, to je 98,1 odstotkov celotne dolžine drugega simplonskega predora.

— Iz St. Petra. V zadnjem času mučijo našega gospoda župana Vrečkota težke sanje o polomu pri občinskih volitvah kajti naši vaščani so se temeljito naveličali klerikalnega farizejstva in zapeljevanja ter bodo na dan volitev ž njimi temeljito obračunali.

— Stekel pes. V Selnici ob Dravi je vgriznil stekel pes nadučiteljevega sina Slavkota Majcena ter še dve drugi osebi. Isti pes je vgriznil nekoga Verdonika v Tresterici pri Kamnici. Vsi štirje so bili prepeljani v Pasterjev zavod Velika Gorica pri Zagrebu.

— Dobrotniki! Spomnite se z darovi obrtne razstave!

Sport.

: Klub kolesarjev in motociklistov »Perun« v Mariboru in sportni klub »Korotan« vabita vse svoje člane na skupni sestanek, ki se vrši dne 24. aprila ob 9. uri dopoldne v »kmetški sobi« restavracije v Narodnem domu. Izvoli se bo nov odbor in sklenilo združenje obeh klubov v en klub. K obilni udeležbi vabi predsedstvo.

Sloven. narodno gledališče.

Repertoire bodočih dni:

V četrtek 21.: „Dober frak“, ab. C.
 V petek 22.: „I. javna produkcija učencev dram. šole“: Deklamacije, recitacije, pantomima igra itd.
 V soboto 23.: „Netopir“, ab. A.
 V nedeljo 24.: Pop. ob 14. uri „Smrt majke Jugoviča“. — večer ob pol 20. uri „Kraljevska visokost“, izven ab.

Gospodarstvo.

Borza 20. aprila.

Curij: Berlin 9.14, New York 578 London 22.70, Pariz 41.90, Milan 27.85, Praga 7.925, Budimpešta 215, Zagreb 4.10, Varšava 0.72, Dunaj 1.64, avstrijske žigovane krone 1.0.

Zagreb: Berlin 223.50—225, Italija 672—674, London 553-560, New York 139—140, Pariz 1020—1024, Praga 195 do 196.00, Svica 2450—2460. Valute: Ameriški dolarji 138.50—139.00 avstrijske krone 23—0, carski rublji 70—75, češko-slovaške krone 190—193, francoski franki 980, napoleonidori 475 do 477, nemške marke 0—228, romunski leji 213—217, souvereigni 255, italij. lire 650—0, turške lire 500.

Dunaj: Ameriški dolarji 644—648, nemške marke 1016—1022, angleški funti 2532—2552, francoski franki 4655 do 4695, italijanske lire 3080.00—3110, jugoslovanske dinarji 1790—1810, poljske marke 76.75—78.75, švicarski franki 11.175—11.225, češkoslovaške krone 877.00—883.00, madžarske krone 240.00 do 242.00.

g Povišanje premogovne produkcije. V zadnjem času se izkoplje v premogovniku Trbovlje več premoga, nego se ga je proizvajalo v mirnih časih. Za našo industrijo in trgovino je to velike važnosti.

g Stanje Narodne banke. Po poročilu z dne 31. marca znaša izkaz kovanega denarja 432.230.055.98 dinarjev, toraj se je zmanjšal za 3.356.357.49 dinarjev. Posojil je 216.662.286.53 dinarjev, toraj za 2.604.075.70 dinarjev manj. Državni dolg znaša 1.483.128.215.36 dinarjev, za 100.097.570 dinarjev več.

g Izmenjava kron v Dalmaciji. — Glavna komisija za izmenjavo kron v Dalmaciji ima svoj sedež s Splitu. V večjih krajih, kakor Vis, Blato na Korčuli, Hvar, Starigrad, Kistanis, Korčula, Omiš, Pag, Obrovac itd., so se postavile podkomisije.

g Graditev tovarne za led v Sisku. V zadnji seji mestnega sosveta v Sisku se je sklenilo, da se razširi mestno klavnico ter se na ta način zgradi tovarna za led.

g Novo podjetje v Beogradu. V Beogradu se je ustanovilo pod imenom »Bankarsko in trgovačko d. d.« novo podjetje z glavnico 5.000.000 K. Od te glavnice se je vplačalo pri subskripciji delnic 30 odst., drugih 30 odst. je nabranih od lanskega leta, medtem ko se bodo ostanek 40 odst. vplačal tekom l. 1922. Družba je sprejela vsa aktiva in

pasiva banke in trgovske družbe Srbi-slav Jevruš ter Karola Kašparja v Beogradu.

g Dolžitve proti »Franco-Serbe«. V »Beogradskem dnevniku« kritizira Krsta Ciovarić zelo ostro denarne operacije in razne finančne transakcije znané banke »Franco-Serbe« na podlagi neke listine, ki jo je prejel v roke. Iz te listine je namreč razvidno, da dotična banka deluje popolnoma odkrito in mirnodušno na škodo naše države in naše valute in sicer na ta način, da našo gospodarsko in finančno situacijo opisuje v inozemstvu, osobito v Ameriki, kot absolutno nezanesljivo in zavojeno, pri tem pa označuje lastno podjetje kot edino banko, kateri ne dela ta situacija nobenih težav, ker je ono edina banka s tujim kapitalom in vsled tega v svojem poslovanju popolnoma neodvisna. Ciovarić naglašá, da se moramo enako odločno, kakor se borimo proti lastni bankokraciji kot škodljivki naše države in našega gospodarstva, boriti tudi proti onim bankam, ki izkoriščajo od države jim podeljene privilegije za svoj lastni žep, nas pa hočejo ponižati na finančno kolonijo inozemstva.

g Nemška živina se proda Nemčiji. Po mirovni pogodbi nam mora na račun vojne odškodnine dobavljati Nemčija skozi tri leta skupno 25.000 konj, 50.000 volov in 100.000 krav in juncev ter 40.000 ovac. Ker pa so naši pašniki po suši trpeli, je poljedelsko ministristvo sklenilo, da nekaj te živine proda Nemčiji nazaj.

g Cena sladkorni pesi na Čehoslovaškem. V Čehoslovaški se je dosegel med vsem kompetentnimi faktorji pri cenah sladkorne pese kampagne 1920—21 končen sporazum. Temeljna cena se je določila s 26 čehoslovaškimi kronami pri 100 kg. Razven tega se vplača od 100 kg prevzete pese 4 čl. kron v poseben fond, s katerim se kupuje umetna gnojila, ki se ji razdeljuje med producente sladkorne pese po množinah tovarni oddane pese. Ako bi bila cena eksportnemu sladkorju večja, kakor pa jo plača država pri prevzemu, se vpiše razlika na račun tovarni in producentov pese.

g Dvig čehoslovaške krone. Iz Zagreba poročajo: Dvig čehoslovaške K ima za posledico, da se te valute na našem trgu sploh ne dobi ali pa zelo težko. Posestniki te valute zadržujejo s prodajo.

g Za ojačitev poljske marke. V Varšavo je dospela angleška komisija, ki bo študirala, na kak način naj bi se ojačila poljska marka. Skušalo se bo, dvigniti kurz marke.

g Cene premoga v Angliji. Lochgelly, Bownill, Aitken, Glenraig stane pri toni 39 shillingov, Horden 38.6. V Londonu stane premog z ukreanjem 60 shillingov.

Razno in humor.

Kako blizu smo prišli večno-idočemu stroju. Ljudje so že od davna poskušali sestaviti tak stroj, ki bo tekel sam od sebe tja v večnost. Nekateri tovrstni »iznajditelji« so bili že v strahu, da ne bodo mogli stroja ustaviti, kadar

začne iti. Na veliko žalost, do danes se ni še nikomur posrečilo sestaviti tak stroj in lahko mirne vesti rečemo, da se nikdar ne bo. Zanimivo je vseeno vedeti, kako blizu so ljudje že prišli k stroju perpetualnega gibanja. Neki iznajditelj je patentiral dvojno električno baterijo, ki je jako blizu perpetualnega gibanja. Namesto, da bi uporabil baterijo iz cinka je napravil baterijo sedemkrat močnejšo in pri kateri se material popolnoma nič ne izrablja. Sila baterije pojenja v teku nekaj ur, toda se povrne do svoje prejšnje moči, če nekoliko ur počiva. Iznajditelj je priredil dve bateriji. Kadar ena počiva, druga deluje in obratno. Vsaka obeh baterij tri ure dela in tri ure »spi«. Je nekak »večen« stroj. V newyorškem patentnem uradu se nahaja majhen strojček, ki teče že nekaj let. Gotovi deli njegovega mehanizma so sestavljeni iz raznih snovi, katere toplota različno razteza in krči kot je že temperatura. Ker se temperatura vedno izpreminja se vrši v stroj-

čku krčenje in raztezanje neprestano in to gibanje žene stroj. V Bodleian knjižnici v Oxfordu je majhen aparat, ki na dveh malih zvončkih zvoni neprestano in to vrši že nad štirideset let. — Svoje energijo dobiva aparat iz posebne suhe električne baterije, ki je baje neizčrpna. V Bruselu se nahaja cerkvena ura, katero navija solčna toplota. Solčna toplota vsak dan razteza nekatere kovine pri uri in to raztezanje navija uro. Dokler bo sijalo solnce in dokler se tečaji ne izrabijo, bo ura šla. Mr. D. L. Goff, bogat Amerikanec ima v svoji hiši staro uro, katera bo tekla, dokler bo kdo živel v dotični hiši. Navijanje ure je namreč zvezano z odpiranjem vrat v dotični hiši. Kadarkoli se vrata odpre se ura navije. Je vse poskrbljeno, da se je ne navije preveč. Vsak človek, ki vstopi v tisto hišo, navije uro, ne da bi videl.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.
Odgovorni urednik: Fran Voglar.

Mala oznanila.

Harmonium, dobro ohranjen, pripraven za gostilno, se ceno proda. Mlinska ul. št. 10. 551

Prevzamem vsakovrstno šivanje, novo in staro, izdelujem hitro in po ceni. Marija Florian, šivilja, Glavni trg št. 18, II. nadst. 554

Soba nemeblirana ali meblirana, v bližini kolodvora, v Kolodvorski, Aleksandrovi, ali Meljski cesti, prtilično, tudi na dvorišču ali v I. nadstropju, s posebnim vodom se proti dobremu plačilu išče za 1. maj. Ponudbe pod »Zašuzek« na upravnistvo. 542 3—3

Hiša s 6 stanovanji, 6 sob in 6 kuhinj, vrtom, drvarnice, 10 minut od mesta, pripravna za vsako obrt, se proda. Naslov v upravnistvu »Tabora«.

Pristopajte

Jugoslov. Matic!

JUGOSLOVENSKA MATICA

priporoča

krojača Konrada Mihelič

rodem iz Sv. Barbare pri Mariboru. Bil je najboljši krojač v Pulju, postal nedavno žrtev italijanske druhali, ki mu je požgala hišo z vso opravo in živi sedaj kot begunec v Mariboru, Gosposka ulica 32 (Svabova hiša). Prosi pomoči krojaškim delom. Izvršuje vsa dela točno, solidno in po najnižjih cenah.

Govorite povsod slovenski!

Zavod za straženje in zaklepanje v Mariboru

prevzame

vsako vrsto straženja v mestu, na kolodvorih, kakor tudi spremljanje železniških vozov. — Pojasnila v pisarni: Pristaniška ulica 2.

KNJIGOVEZNICA

MARIBORSKE TISKARNE D. D.

KI JE NAJMODERNEJSE UREJENA, SE
 PRIPOROČA CENJENEMU OBČINSTVU,
 OBLASTVOM IN URADOM. PREVZEMA
 VSA V KNJIGOVEŠKO STROKO SPADA-
 JOČA DELA.
 IZVRŠBA SOLIDNA! CENE ZMERNE!

Mariborska eskomptna banka

v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 11

Podružnice: Mursko Sobota in Velikovec.

Sprejema: Vloge na knjižice, na tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja: Devize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira: Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Daže kredite: Pod najugodnejšimi pogoji.

Izdaja: Čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta.

Daje predujme: Na vrednostne papirje in na blago, ležeče v javnih skladiščih.

Prevzema: Borzna naročila in jih izvršuje najkvalantneje.